KAKO funkcioniše?

Komponente

Sesije za staratelje

Cilj: Normalizovati stres i upravljati njime; Unaprediti samopouzdanje u roditeljstvu i veštine za razvoj pozitivnih roditeljskih strategija; Uvećati resurse za bavljenje stresom

Sesije za decu

Cilj: Unaprediti rezultate u mentalnom zdravlju; Bolje se nositi sa stresom; Smanjiti problematično ponašanje

Sesije za porodice

Cilj: Poboljšana komunikacija i odnosi; Smanjena prinuda u roditeljstvu

Programski proces za bavljenje uzrocima koji su u osnovi problema

Smanjiti faktore rizika: Blagonakloni stavovi prema roditeljskim strategijama sa prinudom; Slabo razvijene veštine upravljanja porodicom; Visoki nivoi stresa; Okruženje koje pogoduje ranom početku korišćenja narkotika, kao i sukobima i nasilju

Jačati zaštitne faktore: Poboljšana porodična interakcija; Učvršćeni odnosi, nenasilna disciplina, društveno angažovanje, podrška društva staratelju

Kratkoročni efekti na učesnike i porodice

- Unaprediti poverenje staratelja u veštine upravljanja porodicom
- Poboljšano staranje u veštinama roditeljstva
- Poboljšano ponašanje deteta
- Smanjenje agresivnog i neprijateljskog ponašanja
- Ojačani kapaciteti za borbu sa stresom
- Poboljšani rezultati na planu mentalnog zdravlja dece i roditelja

Dugoročni efekti

- Smanjeno nasilje
- Smanjeno korišćenje supstanci
- Smanjeno rizično ponašanje
- Poboljšano mentalno zdravlje staratelja i dece

Struktura programa Jake porodice

1. nedelja	2. nedelja		3. nedelja	
Preliminarna sesija za staratelje Razumevanje jakih tačaka i stresova	**Sesija za staratelje 1** Uz ljubav i granice	paralelno	**Sesija za staratelje 2** Učimo decu šta je ispravno	paralelno
	Sesija za decu 1 Učenje o stresu		**Sesija za decu 2** Pridržavamo se pravila i poštujemo roditelje	
	Porodična sesija 1 Učenje jednih o drugima		**Porodična sesija 2** Podržavamo vrednosti i snove	

Program Jake porodice osmišljen je i po prvi put realizovan u Avganistanu, zahvaljujući velikodušnoj podrši Američkog biroa za pitanja narkotika i sprovođenja zakona (US-INL). Do danas je ovaj program realizovan i u Centralnoj Americi, Centralnoj i zapadnoj Aziji, Istočnoj i Zapadnoj Africi, zahvaljujući podrši Švedske, Francuske i US-INL.

KONTAKTIRAJTE NAS

Prevention, Treatment and Rehabilitation Section,
United Nations Office on Drugs and Crime,
PO Box 500, A 1400 Vienna, Austria
Email: unodc-ptrs@un.org
Website: www.unodc.org/unodc/en/prevention/index.html

PRATITE NAS NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

@UNODC_PTRS
#strongfamilies #drugprevention #drugtreatment #accesstomedicines #listenfirst #youthinitiative #SDG3 #SDG4 #SDG5 #SDG16

UNODC PTRS

STRONG Families

STRONG Families

UNODC
United Nations Office on Drugs and Crime

PROGRAM JAKE PORODICE

Preventivni program porodičnih veština za porodice koje žive u otežanim uslovima

Vrednost programa porodičnih veština

Programi porodičnih veština pružaju starateljima podršku da budu bolji roditelji i jačaju pozitivno funkcionisanje i porodične interakcije kod specifičnih starosnih dobi i u skladu sa njima. Promovišu tople načine odgoja dece, gde roditelji postavljaju pravila prihvatljivog ponašanja, pomno prate obrasce slobodnog vremena i druženja i postaju dobri uzori dok pomažu svojoj deci da steknu veštine za donošenje odluka na osnovu informisanosti. Zahvaljujući tim promenama, ovi programi su delotvorni u sprečavanju širokog spektra društvenih i zdravstvenih problema, uključujući prevenciju korišćenja supstanci, nasilja nad decom i mladima i kriminala. Programi porodičnih veština pokazali su se kao rodno osetljive (jednako utiču na dečake i na devojčice) intervencije koje daju pozitivne rezultate u mentalnom blagostanju roditelja i smanjuju roditeljski i radni stres. Uz to, podržavaju razvoj dece koji dovodi do smanjenja problema sa ponašanjem i emocijama. Nadahnut ovim korpusom znanja, Ogranak UNODC za sprečavanje droga i zdravlje, Odsek za prevenciju, lečenje i rehabilitaciju, aktivno promoviše i realizuje pilot-programe na osnovu činjenica širom sveta, od 2010. godine, u preko 30 zemalja sa niskim i srednjim nivoom prihoda.

3 DOBRO ZDRAVLJE
Obezbediti zdrav život i unaprediti blagostanje za sve generacije
SDG 3.5

4 KVALITETNO OBRAZOVANJE
Obezbediti inkluzivno i ravnopravno kvalitetno obrazovanje i unaprediti prilike za celoživotno učenje za sve
SDG 4.1, SDG 4.5, SDG 4.7

5 RODNA RAVNOPRAVNOST
Ostvariti rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i devojčice
SDG 5.2

16 MIR, PRAVDA I SNAŽNE INSTITUCIJE
Promovisati miroljubiva i inkluzivna društva za održivi razvoj, pristup pravdi za sve i graditi delotvorne, odgovorne i inkluzivne institucije na svim nivoima
SDG 16.1, SDG 16.2

Porodice koje žive u otežanim uslovima

U celom svetu porodice žive u otežanim uslovima, što im donosi teškoće u svakodnevnom životu. Izazovi mogu biti život u seoskoj ili nedovoljno snabdevenoj sredini, sa neodgovarajućim pristupom pijaćoj vodi, sanitarnim čvorovima, napajanju strujom ili školama, sa visokom stopom nezaposlenosti, itd. U druge izazove spada prošlost ispunjena napadima i ratovima zbog kojih su porodice interno raseljene, na primer, ili migrirale, žive u izbegličkim kapmovima ili u konfliktinim/post-konfliktnim uslovima. U ovakvim okolnostima, odgovarajuće veštine roditeljstva su još važnije, a kao prioriteti se moraju izdvojiti konkretne porodične veštine prilagođene ovim stresnim situacijama.

Svrha, ciljevi & i filozofija programa Jake porodice

Program Jake porodice (JP) je program porodičnih veština za otežane uslove, koji daje preventivan odgovor na izazove zasnovan na dokazima, koji jača porodične veštine i koristi zdravom i bezbednom razvoju dece oba pola. Lako se može prilagoditi da služi porodicama u različitim kontekstima.

JP pomaže stareljima i deci, koji žive u takvim uslovima, da se izbore sa teškoćama i svakodnevnim stresom i izazovima. Glavna komnponenta ovog programa je jačanje porodične strukture i funkcija kako bi se pomoglo takvim porodicama u prevenciji korišćenja narkotika, nasilja i drugih negativnih društvenih posledica po decu. Univerzalan je za ovu selektivnu podgrupu porodica i najbolje odgovara porodicama sa decom od 8 do 15 godina.

Program Jake porodice izradila je UNODC da bi imao sledeće karakteristike:

1) **Kratak po broju sesija:** Porodicama u otežanim uslovima teško je da prisustvuju na više od određenog ograničenog broja sesija od po oko 90 minuta. Stoga su Jake porodice osmišljene da budu kratke (lagane) i da pritom obuhvate ukupno 3 sesije u 3 uzastopne nedelje rada sa starateljima, od kojih se na 2 sesije stareljima pridružuju deca, prvo na paralelnim sesijama za starateje, odnosno za decu, a potom i na zajedničkoj porodičnoj sesiji.
2) **Zasnovan na dokazima:** U skladu sa preporukama Međunarodnih standarda UNODC i SZO za sprečavanje korišćenja narkotika i koristeći iskustvo stečeno u globalnoj inicijativi UNODC da prilagodi i probno sprovede programe porodičnih veština zasnovane na dokazima u zemljama sa niskim i srednjim nivoom prihoda, od 2010. godine.
3) **Izvodljiv za kadrovsku infrastrukturu raspoloživu u uslovima slabih resursa:** Program zahteva infrastrukturu koja se lako mobiliše i obuči. Imenovani facilitatori materijala ne moraju da poseduju tehničke veštine i mogu se obučiti za 2 dana, uz sertifikovane predavače. Tako se laše uklope u infrastrukturu koja u takvim uslovima postoji. Priručnik za facilitatore izrađen je kao jednostavan za praćenje, kako bi primena bila pouzdana, uz minimalan tehnički nadzor.
4) **Selektivan, a opet se odnosi na širok spektar porodica:** Program se najviše fokusira na osnovne porodične veštine potrebne onima koji žive u takvim uslovima, te u skladu s tim omogućava da se dopre do širokog spektra porodica i nije ograničen samo na porodice sa posebnim potrebama. Istovremeno, omogućava širenje informacija o tome gde porodice sa posebnim potrebama mogu ostvariti pristup nezi.
5) **Lagan po potrebi za materijalima:** Sprovođenje programa zahteva minimum pristupačnog materijala koji je lako pripremiti za sesiju (kao što su papir i olovke, baloni, kanap itd.) i ne zahteva nikakvu pomoćnu audiovizuelnu opremu kao što su DVD, DVD plejeri, projektori, itd...
6) **Otvoren izvor za dalje podsticanje i omogućavanje održivosti:** Ovaj program, za razliku od mnogih drugih programa porodičnih veština u zemljama sa visokim prihodima, ne podleže plaćanju bilo kakvih autorskih prava, čime partneri mogu da ga iskoriste kao nacionalno vlasništvo, a troškovi se svode na minimum.

Filozofija Jakih porodica

1. Sve porodice imaju svoje jake stane i veštine.
2. Čak i u teška vremena, staratelji daju sve od sebe da vole svoju decu i brinu o njima.
3. Porodice jačaju kad dele izazove, kao i ono što im dobro ide.
4. Izazovi sa kojima se porodice suoče često ih jačaju i daju im veću vitalnost i mudrost.
5. Program nudi načine da briga o deci bude lakša, a delotvornija.
6. Svaka porodica zna šta će u njihovoj situaciji najverovatnije uspeti.

Preliminarni rezultati

Dok su Jake porodice prvobitno osmišljene i primenjene u Avganistanu, razvile su se u globalnu verziju koja se može primeniti (i sprovesti) na porodice koje u mnogim zemljama žive u otežanim uslovima. Preliminarni podaci s početka primene u Avganistanu i prihvatnim centrima za avganistanske izbeglice u Srbiji pokazali su znatne promene u smanjenju problema u ponašanju i blagostanju dece, kao što su emotivni ili disciplinski, a poboljšano funkcionisanje roditelja, kao što je roditeljska doslednost ili pozitivni podsticaji, na primer. Ovi nalazi odražavaju prethodno opisane pozitivne efekte programa po jačanje poverenja staratelja u veštine upravljanja porodicom, unapređeno staranje u veštinama roditeljstva, veći kapacitet da se izbore sa stresom, poboljšano dečije ponašanje, smanjeno agresivno i neprijateljsko ponašanje i, stoga, bolje rezultate na planu mentalnog zdravlja kod dece i roditelja u celini. Program Jake porodice pokazao je značajan uticaj jednako na devojčice i na dečake, kao i njihove staratelje.

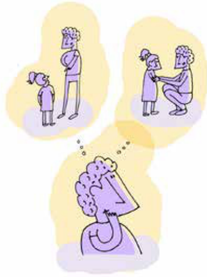

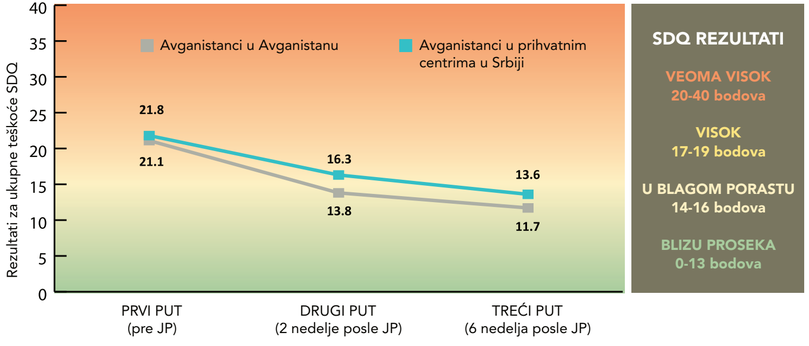

Grafikon: Kod dece sa visokim ili veoma visokim brojem bodova (≥17) za ukupne teškoće SDQ (Upitnik o jakim stranama i teškoćama, Strengths and Difficulties Questionnaire) na početku praćenja, po oceni staratelja u pilot-studijama u 3 grada u Avganistanu (n=41 od 72 porodice ukupno) i u prihvatnim centrima za Avganistance u Srbiji (n=9/21 porodice) tokom 2018. godine, ustanovljen je značajan pad broja bodova posle sprovođenja programa Jake porodice, a nastavio je da pada čak i 6 nedelja nakon završetka programa [nalazi dostavljeni za publikaciju sa kolegijalnom recenzijom]